

1 januari 2019

Auteurs: Jeroen Kester en Lotte Kamphuis

VERWACHTINGEN VOOR 2019

Samenvatting

Dit voorspelt het Opiniepanel voor 2019

Het draait bij het EenVandaag Opiniepanel om meningen van mensen in het land. Aan het eind van het jaar maken we een uitzondering en vragen we niet naar een opinie, maar naar voorspellingen. Wat verwachten mensen in het land van het nieuwe jaar?

Politiek

2019 telt maar liefst drie verkiezingen, weliswaar met zeer uiteenlopende bekendheid onder het Opiniepanel. 71 procent weet dat ze kunnen stemmen voor de Provinciale Staten, 37 procent voor het Europees Parlement en slechts 18 procent voor de Waterschappen.

De Provinciale Statenverkiezingen bepalen indirect de verhoudingen in de Eerste Kamer. De meesten (69 procent), ook kiezers van de kabinetspartijen zelf, verwachten slecht nieuws voor het kabinet. Zij raakt, volgens hen, haar meerderheid kwijt. Dit zorgt niet voor een val van het kabinet, denken de meeste mensen. 54 procent denkt dat Rutte III 2019 uitzit; 37 procent verwacht van niet.

Wie wordt de Alexander Pechtold van 2019? Niemand, denkt ruim een kwart (28 procent). Als er iemand vertrekt, is het Marianne Thieme (PvdD, 12 procent). Zij wordt op de voet gevolgd door Rob Jetten (D66, 11 procent), Lodewijk Asscher (PvdA, 10 procent), Sybrand Buma (CDA, 9 procent) of Henk Krol (50Plus, 8 procent). Ook van de minister vinden mensen het lastig om een opstapper te voorspellen. Als er iemand vertrekt, is het premier Mark Rutte (volgens 18 procent), Stef Blok (Buitenlandse Zaken, 15 procent) of Ferdinand Grapperhaus (Justitie en Veiligheid, 10 procent).

Naast verkiezingen ook demonstraties in 2019, denken veel mensen. 61 procent verwacht namelijk dat de gele hesjesprotesten zullen aanhouden of zelfs toenemen in 2019.

Donald Trump blijft volgens de meesten (61 procent) volgend jaar 'gewoon' president van Amerika.

Economie

Met de economie gaat het nu goed, maar over 2019 zijn mensen overwegend somber. De meeste panelleden denken dat de situatie hetzelfde blijft (43 procent) of verslechtert (34 procent).

Over de eigen portemonnee is men nóg pessimistischer. 52 procent verwacht er in 2019 op achteruit te gaan. Dit geldt vooral voor mensen die net of niet kunnen rondkomen: 75 procent daarvan verwacht het volgend jaar nog slechter te krijgen.

Huizen worden in 2019 alleen maar duurder, verwacht 59 procent tot slot.

Sport

Belangrijkste sportevenement volgend jaar is misschien wel het WK-vrouwenvoetbal, waar ook de Oranje Leeuwinnen aan meedoen. De verwachtingen zijn hooggespannen: een meerderheid (56 procent) denkt dat zij minimaal bij de laatste vier zullen eindigen.

Ook voor het mannenelftal een belangrijk jaar. Zij moeten zich plaatsen voor het EK in 2020. Volgens 62 procent moet dat wel lukken.

De ontknoping van de Eredivisie belooft een spannende te worden. 31 procent verwacht dat PSV de titel prolongeert; 30 procent denkt dat Ajax voor het eerst in vijf jaar weer kampioen wordt.

Hoewel hij er zelf nog niet uit is, heeft de grootste groep panelleden (46 procent) er vertrouwen in dat wielrenner Tom Dumoulin naast de Giro D'Italia ook de Tour de France gaat rijden. Winst zit er echter niet in: slechts 13 procent denkt dat hij bovenaan het klassement eindigt.

Kabinet verliest meerderheid Eerste Kamer

Op 20maart 2019 vinden de Provinciale Statenverkiezingen plaats.
Welke partij denk je dat landelijk gezien het grootste wordt bij de Provinciale Statenverkiezingen?

Hele panel	3Vraagt
1. VVD	1. VVD
2. PVV	2. GroenLinks/PVV
3. GroenLinks	3. Forum voor Democratie

Indirect worden bij die verkiezingen de zetels in de Eerste Kamer verdeeld. Coalitiepartijen VVD, CDA, D66 en de ChristenUnie hebben nu met 38 zetels een meerderheid van de 75 zetels in de Eerste Kamer.
Verwacht je dat het kabinet wel of geen meerderheid in de Eerste Kamer behoudt na de Provinciale Statenverkiezingen?

	Hele panel	3Vraagt
Het kabinet behoudt wel een meerderheid in de Eerste Kamer	17%	17%
Het kabinet behoudt geen meerderheid in de Eerste Kamer	69%	70%
Weet niet / geen mening	14%	13%

Geen politieke 'opstappers' in 2019

Denk je dat er in 2019 fractieleiders zullen opstappen? Zo ja, welke?
Je kunt meerdere antwoorden aankruisen

Hele panel	3Vraagt
1. Geen enkele fractieleider stapt op	1. Geen enkele fractieleider stapt op
2. Marianne Thieme 12%	2. Lodewijk Asscher 15%
3. Rob Jetten 11%	3. Sybrand Buma 14%
4. Lodewijk Asscher 10%	4. Henk Krol 12% / Rob Jetten 12%

Denk je dat er in 2019 ministers zullen vertrekken? Zo ja, welke ministers?
Je kunt meerdere antwoorden aankruisen

Hele panel	3Vraagt
1. Er vertrekken geen ministers 22%	1. Stef Blok 18%
2. Mark Rutte 18%	2. Mark Rutte 17%
3. Stef Blok15%	3. Eric Wiebes 14%
4. Ferdinand Grapperhaus 10%	4. Ferdinand Grapperhaus 13% / Kajsa Ollongren 13%

Nationale politiek

Kabinet Rutte III blijft aan in 2019

Verwacht je dat het kabinet Rutte III in 2019 valt of niet?

	Hele panel	3Vraagt
Ik verwacht wel dat het kabinet in 2019 valt	37%	30%
Ik verwacht niet dat het kabinet in 2019 valt	54%	60%
Weet niet / geen mening	9%	10%

In november van 2018 zijn de onderhandelingen tussen werknemers, werkgevers en het kabinet om het pensioenstelsel te hervormen geklapt. Minister Koolmees, van Sociale Zaken, gaf aan alsnog zo snel mogelijk een pensioenakkoord te willen sluiten.

Denk je dat de pensioenen in 2019 alsnog hervormd worden?

	Hele panel	3Vraagt
Dat denk ik wel	32%	45%
Dat denk ik niet	46%	37%
Weet niet / geen mening	22%	18%

Internationale politiek

VVD ook grootste in Europa, verwacht men

Na de Provinciale Statenverkiezingen zijn er ook nog Europese Parlementsverkiezingen in Nederland.

Welke partij wordt de grootste bij de Europese Parlementsverkiezingen in Nederland?

Hele panel	3Vraagt
1. VVD	1. VVD
2. PVV	2. CDA
3. CDA	3. PVV / Forum voor Democratie

Verwacht je dat de onderlinge verhoudingen tussen Rusland en Europa in 2019 beter worden, ongeveer hetzelfde blijven of slechter worden?

	Hele panel	3Vraagt
Beter	3%	7%
Ongeveer hetzelfde	50%	50%
Slechter	43%	39%
Weet niet / geen	4%	4%

Internationale Politiek

Pessimisme over relatie met VS

Verwacht je dat de onderlinge verhoudingen tussen de Verenigde Staten en Europa in 2019 beter worden, ongeveer hetzelfde blijven of slechter worden?

	Hele panel	3Vraagt
Beter	4%	9%
Ongeveer hetzelfde	53%	54%
Slechter	39%	34%
Weet niet / geen	4%	3%

Denk je dat Trump aan het eind van 2019 nog president is van de Verenigde Staten of niet?

	Hele panel	3Vraagt
Ik verwacht dat hij nog wel president is	61%	71%
Ik verwacht dat hij dan geen president meer is	29%	24%
Weet niet / geen mening	9%	5%

Nederlandse economie

Weinig verwachten groei economie

Hoe staat de Nederlandse economie er volgens jou op dit moment voor?

	Hele panel	3Vraagt
Goed	56%	60%
Niet goed en niet slecht	28%	24%
Slecht	14%	14%
Weet niet / geen mening	2%	2%

Verwacht je dat de economische situatie in Nederland de komende zes maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

	Hele panel	3Vraagt
Beter	10%	17%
Ongeveer hetzelfde	55%	49%
Slechter	33%	31%
Weet niet / geen mening	2%	3%

Welke van de onderstaande situaties is het meest van toepassing op het maandelijkse inkomen van jouw huishouden?

	Hele panel	3Vraagt
Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd veel geld over	11%	16%
Ik heb genoeg geld om rond te komen en houd een beetje over	47%	51%
Ik kan net rondkomen	28%	15%
Ik heb niet voldoende geld om rond te komen	11%	7%
Weet niet / geen mening	3%	11%

Pessimisme over portemonnee in 2019

Verwacht je dat de financiële situatie van je eigen huishouden de komende zes maanden beter of slechter zal worden of dat die ongeveer hetzelfde zal blijven?

	Hele panel	3Vraagt
Beter	11%	18%
Ongeveer hetzelfde	43%	52%
Slechter	41%	26%
Weet niet / geen mening	2%	4%

Open antwoord: Waarom?

'1% meer salaris weegt niet op tegen de € 500 die ik extra kwijt ben aan zorgverzekering en gas. Boodschappen heb ik dan nog niet eens meegenomen.'

'De loonstijging en economische groei zijn te klein om de verhoogde prijzen te evenaren.'

Helft voorspelt minder koopkracht

Verzekeringen, energiekosten en boodschappen worden duurder in 2019. Door verwachte economische groei en hogere lonen gaat 95 procent er volgens het kabinet toch op vooruit.

Als je denkt aan jouw verwachte financiële situatie voor 2019, denk jij erop op vooruit of erop achteruit te gaan? Of blijft jouw situatie hetzelfde?

	Hele panel	3Vraagt
Ik verwacht er op vooruit te gaan	12%	19%
Ik ga er niet op vooruit, maar ook niet op achteruit	34%	44%
Ik verwacht er op achteruit te gaan	52%	33%
Weet niet / geen mening	3%	4%

Open antwoord: Waarom?

'De ziektekosten, energielasting, gemeentelijke heffingen, alles gaat omhoog. Dat wordt niet gecompenseerd door het beloofde belastingvoordeel. De bekende sigaar uit eigen doos.'

'Niemand gelooft toch dat 95% er op vooruit gaat? Kabinet valt over elkaar heen om dagelijks lastenverzwaringen aan te kondigen, zelfs over de meest onzinnige zaken.'

Nederland overig

Huizen worden volgend jaar (nog) duurder

Verwacht je dat de prijzen van de huizen in Nederland de komende 6 maanden over het algemeen gaan stijgen of dalen, of dat die ongeveer hetzelfde blijven?

	Hele panel	3Vraagt
Stijgen	59%	67%
Ongeveer hetzelfde	28%	19%
Dalen	6%	6%
Weet niet / geen mening	7%	8%

De laatste weken gingen er in Parijs tienduizenden mensen de straat op om in gele hesjes te protesteren tegen allerlei maatregelen van president Macron. Ook in Nederland zijn er wat kleine demonstraties geweest van de gele hesjesbeweging. Denk je dat er in 2019 meer demonstraties zullen komen van de gele hesjesbeweging in Nederland?

	Hele panel	3Vraagt
Dat denk ik wel	61%	47%
Dat denk ik niet	27%	43%
Weet niet / geen mening	12%	10%

Op de vraag of ze overwegend wel of geen sympathie hebben voor de Nederlandse gele hesjesbeweging antwoordden jonge mensen (16-34 jaar) verdeeld: 44% heeft wel sympathie voor de gele hesjesbeweging, 43% geeft aan geen sympathie te voelen.

Sport

'Leeuwinnen' doen het goed op het WK

Denk je dat het Nederlands mannenvoetbal zich in 2019 wel of niet plaatst voor het EK voetbal?

	Hele panel	3Vraagt
Ja, ik denk van wel	62%	63%
Nee, ik denk van niet	18%	17%
Weet niet / geen mening	21%	20%

Hoe ver denk je dat het Nederlands vrouwenvoetbal komt op het WK-voetbal?

	Hele panel	3Vraagt
Uitgeschakeld in de poulefase	2%	2%
Achtste finales	3%	2%
Kwartfinales	15%	18%
Halve finales	28%	27%
Finale, en verliest	8%	7%
Finale, en wordt kampioen	20%	20%
Weet niet / geen mening	25%	22%

Welke club verwacht je dat er dit seizoen landskampioen wordt?

Hele panel	3Vraagt
1. PSV 31%	1. Ajax 31%
2. Ajax 30%	2. PSV 24%
3. Feyenoord 4%	3. Feyenoord 5%

Dumoulin rijdt Tour, maar wint niet

Denk je dat Dumoulin meedoet aan de Tour de France in 2019?

	Hele panel	3Vraag
Ja	46%	50%
Nee	25%	18%
Weet niet / geen mening	29%	32%

Als Dumoulin meedoet aan de Tour de France in 2019, denk je dat hij de tour dan wint?

	Hele panel	3Vraag
Ja	13%	10%
Nee	55%	56%
Weet niet / geen mening	32%	34%

Denk je dat Badr Hari en Rico Verhoeven in 2019 tegen elkaar gaan kickboksen?

	Hele panel	3Vraag
Ja	26%	30%
Nee	28%	23%
Weet niet / geen mening	47%	47%

Als Badr Hari en Rico Verhoeven tegen elkaar gaan kickboksen, wie denk je dat er dan wint?

	Hele panel	3Vraag
Badr Hari	3%	4%
Rico Verhoeven	55%	48%
Weet niet / geen mening	42%	48%

Robots

Werkenden: robots nauwelijks bedreiging

De volgende vraag is ingevuld door mensen die werken
Bedrijven zetten in toenemende mate robots in om werk te doen en geld te verdienen.
Vind je robots vooral een bedreiging of een verrijking voor de sector waarin je werkt?

	Hele panel	3Vraagt
Vooraf een verrijking	46%	57%
Vooraf een bedreiging	24%	20%
Weet niet / geen mening	30%	23%

Denk je dat jouw baan in de toekomst wordt ingenomen door een robot, of niet?

	Hele panel	3Vraagt
Dat denk ik wel	13%	15%
Dat denk ik niet	83%	82%
Weet niet / geen mening	4%	3%

Denk je dat robots binnen tien jaar een groot deel van alle banen in de wereld overnemen van mensen, of niet?

	Hele panel	3Vraagt
Dat denk ik wel	37%	43%
Dat denk ik niet	57%	54%
Weet niet / geen mening	6%	3%

Voeding

Eenderde wil minderen met suiker in 2019

Zijn er bepaalde voedingsmiddelen die je bewust minder of helemaal niet meer wilt eten of drinken in 2019?
De top vijf meest genoemde voedingsmiddelen zijn:

Hele panel	3Vraagt
1. Suiker 36%	1. Suiker 35%
2. Vlees 23%	2. Vlees 30%
3. Zout 21%	3. Zout 15%
4. Verzadigde vetten 19%	4. Verzadigde vetten 14%
5. Koolhydraten 16%	5. Koolhydraten 13%

36% van de jonge mensen (16-34 jaar) geeft aan niet van plan te zijn om een bepaald voedingsmiddel in 2019 minder of helemaal niet meer te gaan eten.

Superfoods (bv: quinoa, gojibessen en chiazaad) zijn de afgelopen jaren populair geworden.
Denk je dat superfoods in 2019 een trend blijven of in populariteit afnemen?

	Hele panel	3Vraagt
Superfoods blijven een trend	26%	29%
Superfoods worden minder populair	51%	53%
Weet niet / geen mening	24%	18%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden van 20 tot en met 27 december, deden 24.828 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Waaronder 1.226 jonge mensen tussen de 16 en 34 jaar. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Jeroen Kester: jeroen.kester@eenvandaag.nl. Voor de uitslagen van 3Vraagt

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)

